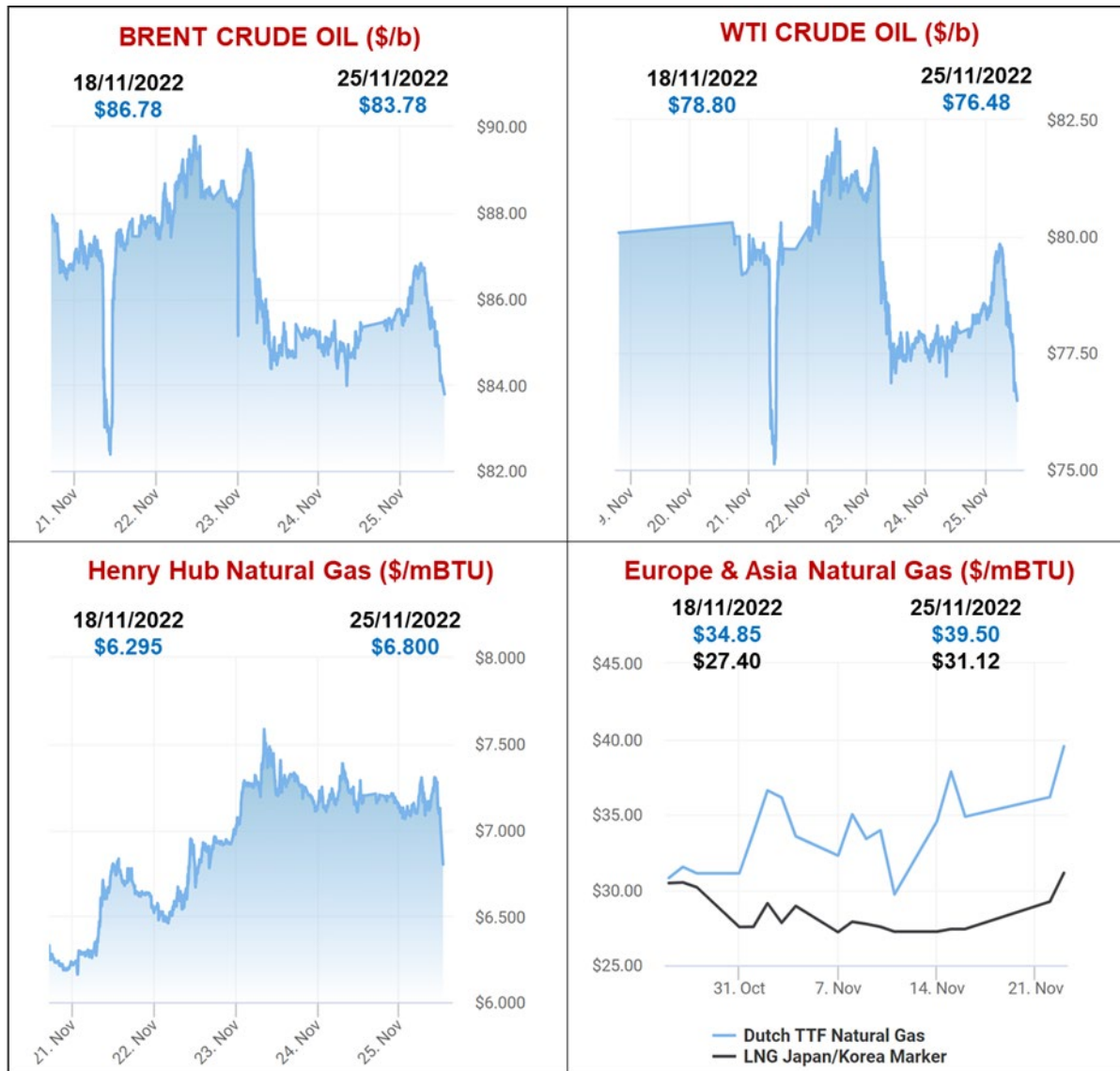

پایش بازار

در این روزها قیمت های نفت خام در حال نزول و قیمت های گاز طبیعی در حال صعود می باشند. قیمت نفت برنت در سه هفته اخیر بصورت مداوم کاهش یافته و نهایتا به ۸۳.۶۳ دلار هر بشکه رسید. قیمت نفت وست تگزاس اینتر مدییت نیز امروز صبح به قیمت ۷۶.۲۸ دلار هر بشکه معامله شد. به نظر می رسد در آستانه اجلاس وزاریس نفت و انرژی اوپک و فشار کشورهای صنعتی برای افزایش تولید اوپک، بازار در

حال تعدیل قیمت های نفت خام می باشد. انتظار کارشناسان انرژی آن است که این بار اوپک با افزایش تولید موافقت می کند. قیمت گاز طبیعی در بازار انرژی آمریکا با افزایش بیسابقه به ۷.۰۲ دلار هر میلیون واحد حرارتی انگلیسی (بی تی یو) رسید. احتمالاً سرد شدن هوا در افزایش قیمت موثر است. قیمت گاز طبیعی در اروپا مجدداً بیشتر شده. به کانال ۴۰ دلار هر میلیون بی تی یو وارد شد. در بازار ژاپن و کره جنوبی نیز قیمت گاز طبیعی بصورت فشرده شده (ال ان جی) از ۳۰ دلار هر میلیون بی تی یو گذشت.

مهم ترین تحولات این هفته را می توان به آخرین مرحله از ممنوعیت واردات نفت از روسیه از ۵ دسامبر، تعیین بازه ۶۵ تا ۷۰ دلاری بعنوان سقف قیمتی نفت خام برای هر بشکه نفت روسیه، انتشار داده های منفی نسبت به رشد اقتصادی ایالات متحده در ماه نوامبر ۲۰۲۲، تغییر لحن سران فدرال رزرو برای کنترل یا کاهش نرخ بهره، و افزایش موارد مبتلا به کووید-۱۹ در چین نسبت داد.

تفسیر هفته

۱. در حالی که آخرین ماه میلادی در سال ۲۰۲۲ نزدیک می شویم که جنگ روسیه-اوکراین پس از فروکش کردن کووید-۱۹ در نیمه ابتدایی سال، مهمترین رویداد یک سال اخیر بوده و اثرگذاری آن بیش از هر چیزی در تحولات بازار انرژی خود را نشان داده است. ایالات متحده آمریکا و هم پیمانانش در قاره سبز از طرفی با تورم بی سابقه در اقتصاد خود روبه رو بوده و سعی دارند با سیاست های پولی-مالی همچون افزایش نرخ بهره و آزادسازی ذخایر استراتژیک نفتی در مقابل افزایش قیمت ها ایستادگی کنند و از طرفی برای مقابله با روسیه دست به تحریم های چندجانبه علیه این کشور بزنند. بی گمان مهمترین اقدام غرب علیه روسیه در یک سال اخیر را باید به تصویب بسته ششم تحریمها علیه روسیه با محوریت ممنوعیت واردات انرژی از این کشور تا پایان ۲۰۲۲ نسبت داد. موضوعی که منجر به افزایش قیمت حامل های انرژی بخصوص در ماههای ابتدایی شد اما با گذر زمان و اصلاح سیاستهای داخلی کشورهای غربی از جمله کاهش ۱۵ درصدی مصرف گاز، افزایش ذخایر گازی کشورهای اروپایی، و همچنین اعمال بسته های حمایتی از مصرف کنندگان هم قیمتها در بازار انرژی کنترل شده اند و هم امنیت انرژی در ناحیه یورو افزایش یافته است. اتحادیه اروپا پس از اقناع مجارستان و رعایت برخی معافیتها برای این کشور در واردات انرژی و همچنین پس از اجماع ۲۷ کشور عضو این اتحادیه بسته ششم تحریمها علیه روسیه را به تصویب رساند که این بسته بر ممنوعیت بیش از دو سوم واردات نفتی از روسیه تاکید دارد که تا پایان سال جاری میلادی این محدودیت باید به ۹۰ درصد

برسد. طبق برآورد آژانس بین‌المللی در نتیجه این تصمیم چیزی حدود ۱ تا ۳ میلیون بشکه در روز عرضه نفت روسیه در بازار کم خواهد شد. همزمان با نزدیک شدن به مرحله نهایی تحریمهای اتحادیه اروپا در ۵ دسامبر، بالاخره غربی‌ها به اعمال مهمترین سیاست راهبردی خود در طول این مدت یعنی ایجاد سقف قیمتی برای نفت روی آورده‌اند. بنابر گزارش‌های آژانس بین‌المللی انرژی، در سال ۲۰۲۱ چیزی حدود ۱۴ درصد از کل عرضه نفت جهان توسط روس‌ها انجام شده و پس از تحریم‌های غرب علیه روسیه از ماه آوریل، روسیه یک میلیون بشکه در روز از تولید نفت خود را کاسته و غرب مدعی است که با اعمال تحریم‌های جدید در نیمه دوم سال جاری این مقدار به سه میلیون بشکه در روز افزایش خواهد یافته، بعید بنظر می‌رسد جایگزینی برای این میزان نفت روسیه تا پایان سال جاری میلادی وجود داشته باشد و باید منتظر افزایش قیمت‌ها بود.

ایجاد سقف قیمتی عنوان طرحی است که نخستین بار توسط ماریو دراگی، نخست وزیر ایتالیا برای افزایش قدرت چانه‌زنی مصرف‌کنندگان نفتی مطرح شد. دراگی این طرح را در اتحادیه اروپا مطرح کرده و موافقت اولیه جو بایدن را نیز برای پیاده‌سازی این سیاست گرفته بود. نخست وزیر قبلی ایتالیا با اعتقاد به این که قیمت‌ها هیچ ارتباطی به عرضه و تقاضا ندارند، ایجاد سقف قیمتی برای نفت را راهکار مقابله با افزایش قیمت‌ها در بازار انرژی می‌دانست. مشخص نیست خانم جیورجیا ملونی نخست وزیر جدید ایتالیا با این طرح چگونه برخورد خواهد نمود. هلند و آلمان در زمان ارائه این طرح بزرگترین مخالفان آن بودند. بسیاری از سران اروپایی اعتقاد داشتند با توجه به وابستگی بیشتر اروپا به گاز روسیه بهتر است طرح کارتل‌گازی در اتحادیه اروپا به تصویب برسد و همزمان ایجاد سقف قیمتی نفت توسط کشورهای توسعه یافته‌ای چون آمریکا و انگلیس که واردات نفت بیشتری دارند اجرایی شود.

ایجاد سقف قیمتی نفت سرانجام در جریان جلسه سران گروه ۷ در تیرماه سال جاری در برلین آلمان و از جانب ایالات متحده آمریکا مطرح و مقدمات آن در ۵ ماه گذشته فراهم شده است. موضوعی که مهمترین هدف آن مقابله با قیمت‌های بالا در بازار انرژی و کاهش درآمد ارزی روسیه در خلال جنگ با اوکراین است. از طرفی این سیاست تنها زمانی می‌تواند اثرگذار باشد که تمامی کشورهای عضو اتحادیه اروپا و هم‌پیمانان غربی آنها چون آمریکا، انگلیس، کانادا، و در راس آنها مصرف‌کنندگان بزرگ انرژی همچون چین و هند به اجرای کامل آن بپردازند. سران گروه ۷ روز هشتم تیر توافق کردند اعمال سقف قیمت روی واردات نفت و گاز روسیه با هدف محدود کردن درآمدهای ارزی مسکو را بررسی کنند. ابعاد این طرح در آن زمان بطور دقیق مشخص نشده بود اما پیشنهاد بطور جدی از سوی آمریکا مطرح شد و آلمان بعنوان تنها مخالف طرح نیز با اعمال سقف قیمتی نفت موافقت کرده بود. سرانجام و پس از گذشت دو ماه سران کشورهای عضو

گروه ۷ در ۱۲ شهریور، طرح مذکور را برای اعمال سقف قیمت بر روی نفت به تصویب رساندند. طبق ایده این کشورها، خدمات مالی، بیمه، و حمل محموله‌های نفتی باید به یک سقف قیمتی معین برای نفت روسیه مشروط شود. بنابراین اگر حمل کننده یا واردکننده چنین خدماتی می‌خواهد، ناچار خواهد بود متعهد شود نفت روسیه در قیمت مشخصی فروخته و خریداری شود. به بیانی بهتر اگر روسیه سقف قیمت را کنار بگذارد، باید برای صادرات نفت به خدمات غیرغربی گرانتر تکیه کند. رویترز در گزارش خود اعلام می‌کند چین و هند انگیزه‌ای برای پیروی از مکانیسم سقف قیمت نفت روسیه ندارند، زیرا می‌توانند نفت را با تخفیف بیشتری خریداری کنند. افزایش قیمت نفت در بحبوحه تنش روسیه-اوکراین موجب شده درآمد ارزی روسیه علی‌رغم تخفیف بالا در فروش هر بشکه نفت به چین و هند افزایش یابد. اما با اجرایی شدن طرح سقف قیمتی عملاً مسکو با معضل بزرگی روبه‌رو خواهد بود. روسیه یا باید سقف قیمتی را بپذیرد که در اینصورت در ازای همان میزان عرضه قبل با توجه به کاهش قیمت درآمد کمتری خواهد داشت و یا این که از پذیرش این طرح سرباز بزند که در اینصورت گزینه‌های محدودتری برای فروش نفت خود با قیمت‌های بالا خواهد داشت و طبعاً باید میزان تولید و عرضه خود را کاهش دهد که باز هم منجر به کاهش درآمدهای ارزی مسکو خواهد شد. سرانجام در هفته اخیر و در فاصله یک هفته مانده به آخرین گام اتحادیه اروپا در واردات نفت از مسکو، وال‌استریت ژورنال روز سه‌شنبه ۱ آذر اعلام کرد ایالات متحده آمریکا و متحدانش غریب به دنبال تعیین سقف قیمت نفت روسیه در بازه‌ای بین ۶۵ تا ۷۰ دلار برای هر بشکه هستند که طی روزهای آتی اعلام و اجرایی خواهد شد. اگرچه اعلام این خبر مهمترین سیگنال کاهشی قیمت‌ها در هفته اخیر بوده اما به تحلیل بلومبرگ بنظر میرسد قیمت اعلامی فراتر از پیش بینی هاست و به قول این نشریه سخاوتمندانه‌تر از آن است که بسیاری از کارشناسان انتظار داشتند. با اجرایی شدن این سیاست شرکت‌های غربی از ارائه خدمات به محموله‌های نفت روسیه که با قیمت بالاتر از سقف قیمتی خریداری شوند، منع خواهند شد. اجرای عملی این تصمیم برای نفت خام از ۵ دسامبر و از ۵ فوریه برای فرآورده‌های نفتی پالایش شده روسیه اجرایی خواهد شد. اجرایی شدن این تصمیم به آن معناست که علیرغم شعارهای تند کشورهای غربی علیه روسیه این طرح اجازه می‌دهد که کشورها همچنان واردات نفت از روسیه را ادامه دهند. بر اساس رویترز، بین ۷۰ تا ۸۵ درصد از صادرات نفت روسیه توسط نفتکشها انجام می‌شود. از آنجایی که شرکت‌های کشتیرانی و بیمه‌ای بزرگ جهان اکثراً در کشورهای گروه هفت مستقر هستند، اعمال سقف قیمت، فروش نفت را برای روسیه دشوارتر خواهد کرد. از طرفی به دلیل این که هزینه تولید نفت خام روسیه حدود ۲۰ دلار در هر بشکه است، سقف قیمت تعیین شده همچنان فروش نفت را برای روسیه سودآور نگه خواهد داشت. آخرین اخبار حاکی از آن است که اتحادیه اروپا مذاکره بر سر سقف قیمتی را بدلیل اختلاف نظر مابین اعضا تا دوشنبه ۲۸ نوامبر

به تعویق انداخته است. لهستان و کشورهای حاشیه دریای بالتیک که عضو اتحادیه هستند با سقف قیمت پیشنهادی مخالفند. همزمان ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهور روسیه در گفتگو با نخست‌وزیر جدید عراق گفت که تلاش‌های غرب برای تعیین سقف قیمت نفتی که کشورش تولید می‌کند، به احتمال زیاد به عواقب جدی برای بازار جهانی انرژی منجر خواهد شد. جلسه وزاری اوپک پلاس در ماه دسامبر برگزار خواهد شد. وزرای نفت عربستان سعودی و عراق پس از ملاقات با یکدیگر گفتند که گروه اوپک پلاس آماده است که در صورت نیاز اقدامات بیشتری را در راستای حفظ ثبات بازار نفت در اجلاس آتی بردارد.

همکاران این شماره: علیرضا اسقانیان، محمدعلی اسلامی، و عباس ملکی